

Validering för kompetenssäkring

SLM 2020

Mathias Lundin, Svetskommissionen

Validering och varför

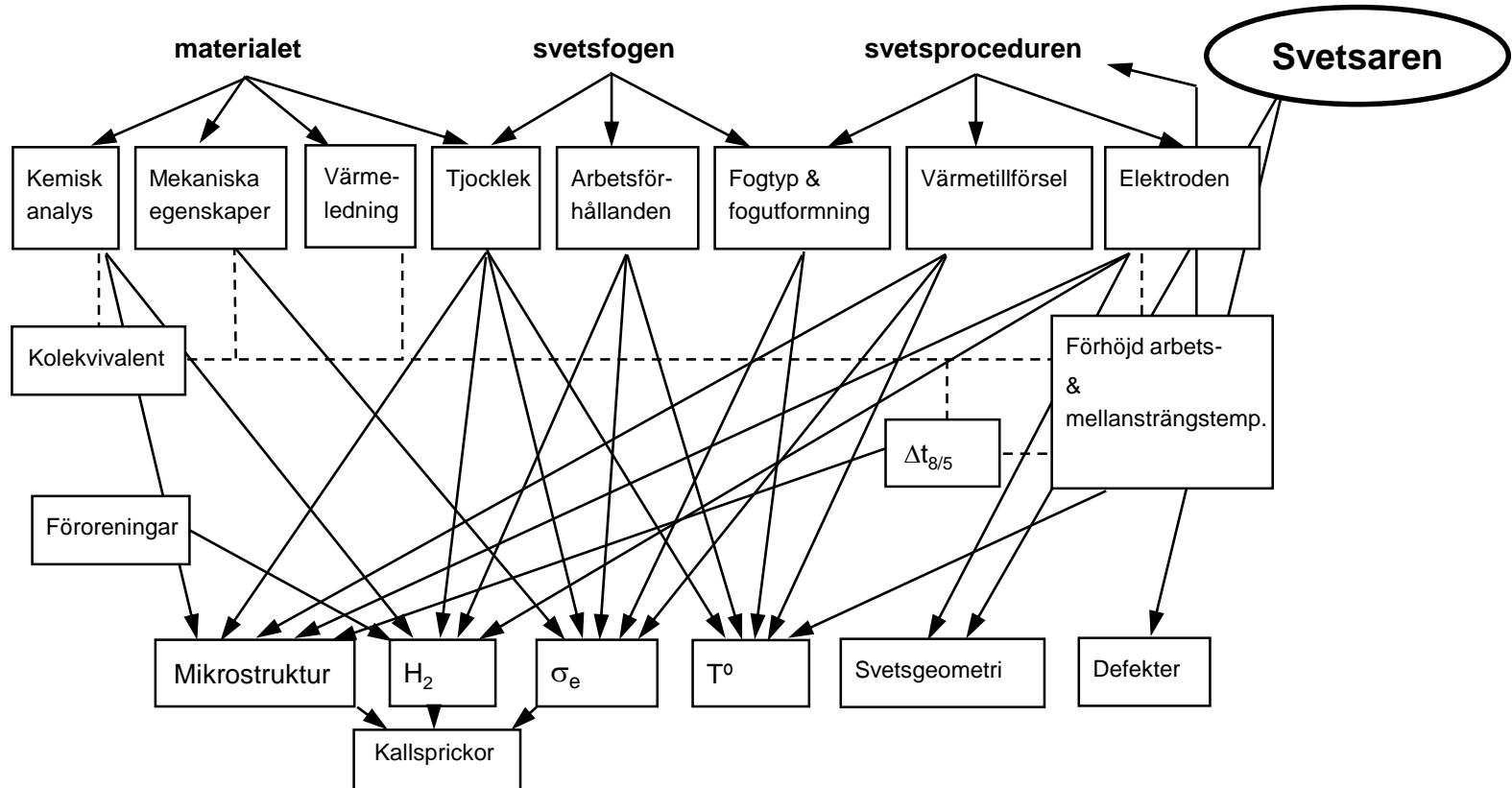
- Från arbetsmarknads-, närings- och utbildningspolitiskt håll finns höga förväntningar på vilken nytta branschvalidering, i ett välfungerande system, skulle kunna ge både för individ och samhälle.
- Bättre synliggörande och tillvaratagande av kompetens, förkortade utbildningsvägar, tryggare rekrytering och bättre matchning på arbetsmarknaden utgör några möjliga effekter av validering då den används på rätt sätt och i rätt sammanhang.
- Samtidigt pekar flera av de senaste årens utredningar och analyser inom valideringsområdet på att branschvalideringen ännu inte kommit till sin rätt till följd av en rad olika hinder och svårigheter.

Validering av svetsare ?

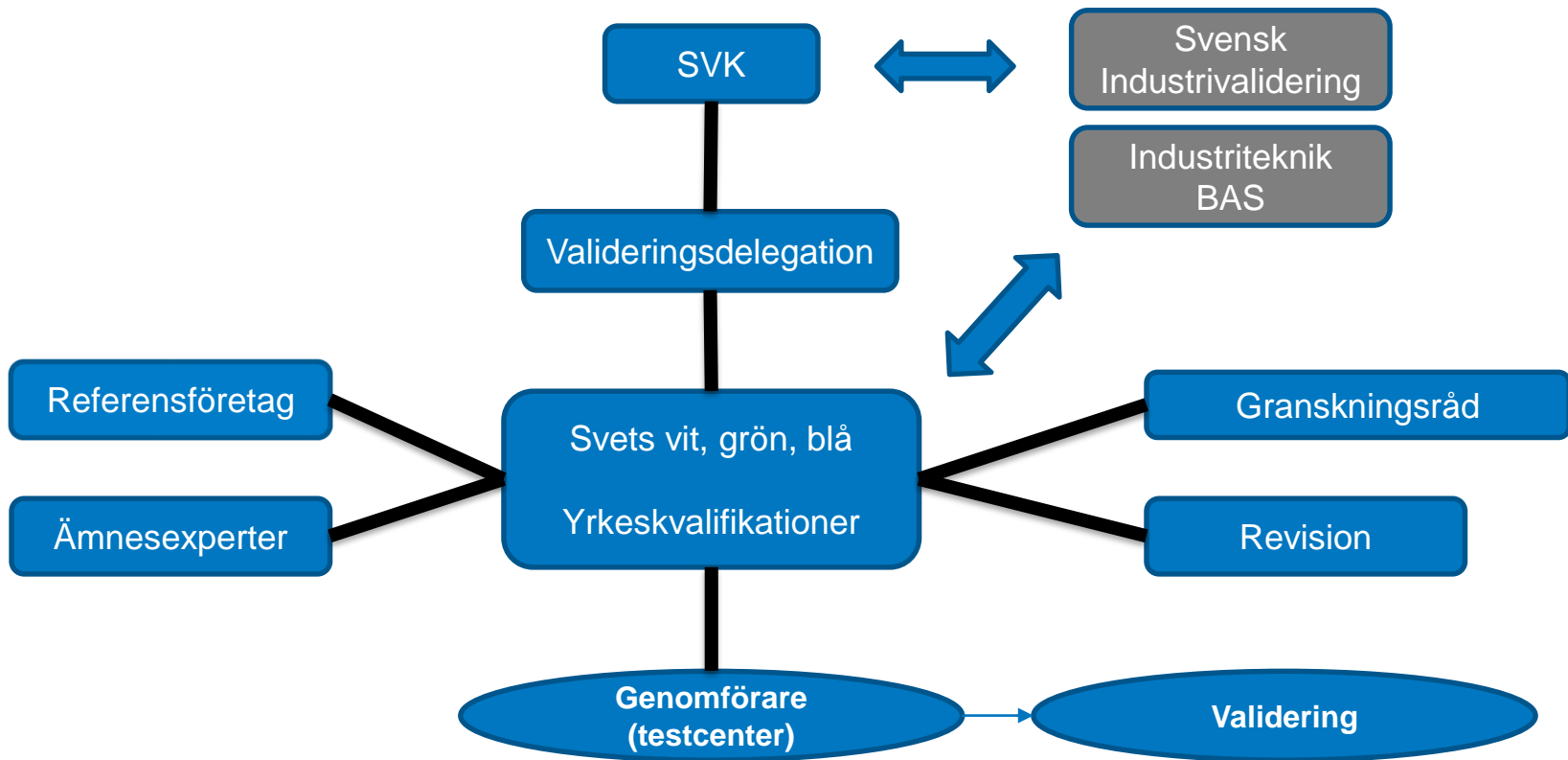
- Varför det?
- För att korta utbildningstiden för de som byter yrke
- För de som inte når upp till ett IW-diplom (vit)
- För de som utbildats i ett annat land
- För de som arbetat men ej har betyg, papper el intyg på detta
- Hjälpa företagen i regionen att höja kompetensen, säkra kompetensen och vidareutbilda sina anställda.
- För branschens del är det prioriterat att verka inom alla områden, all fokus på att svetsning är viktigt, oerhört viktigt.
- Vad är det "vi" vill se vid en validering och varför?

Är det enkelt att svetsa?

Faktorer som påverkar slutresultatet

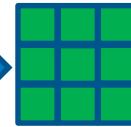
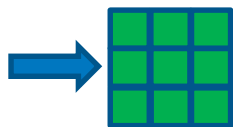
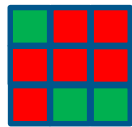

Valideringsystem

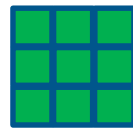

Utbildning / Praktik

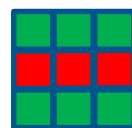
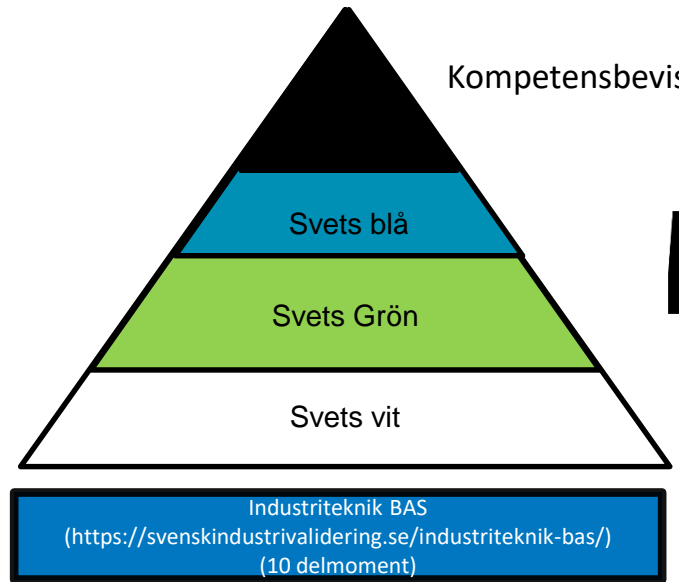

VALIDERING

Validerad

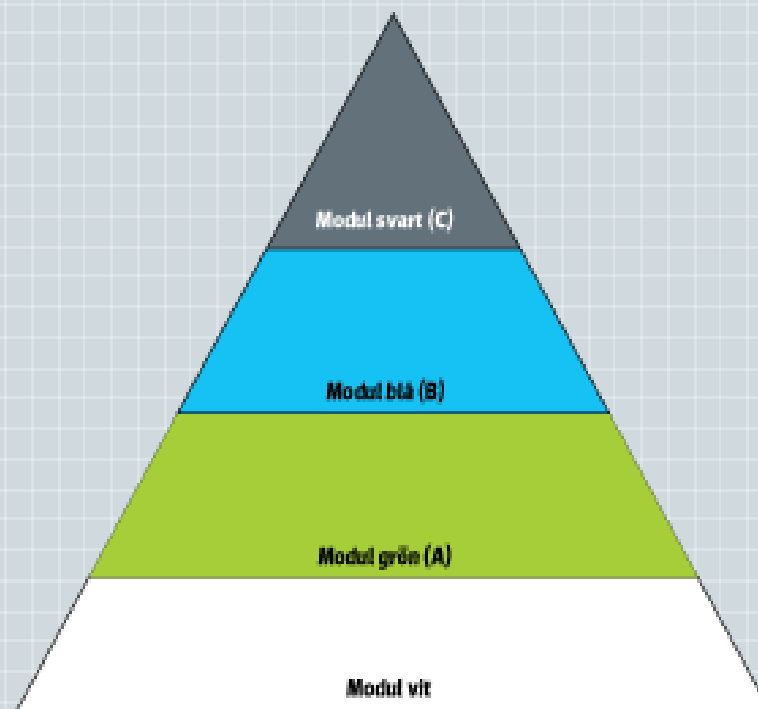
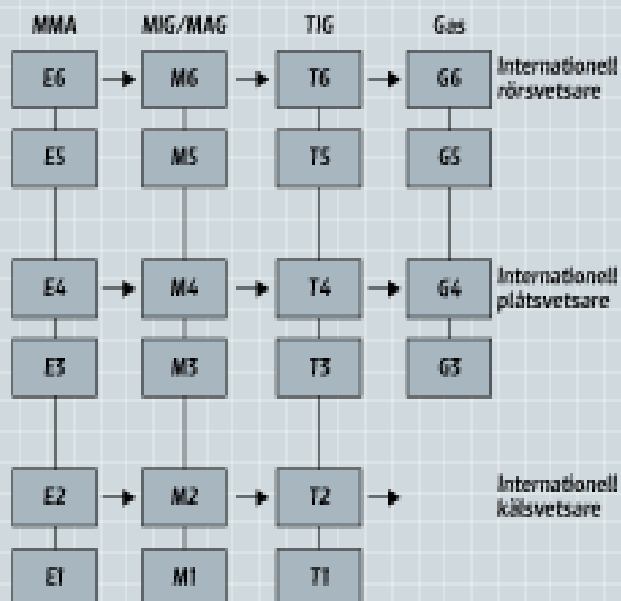

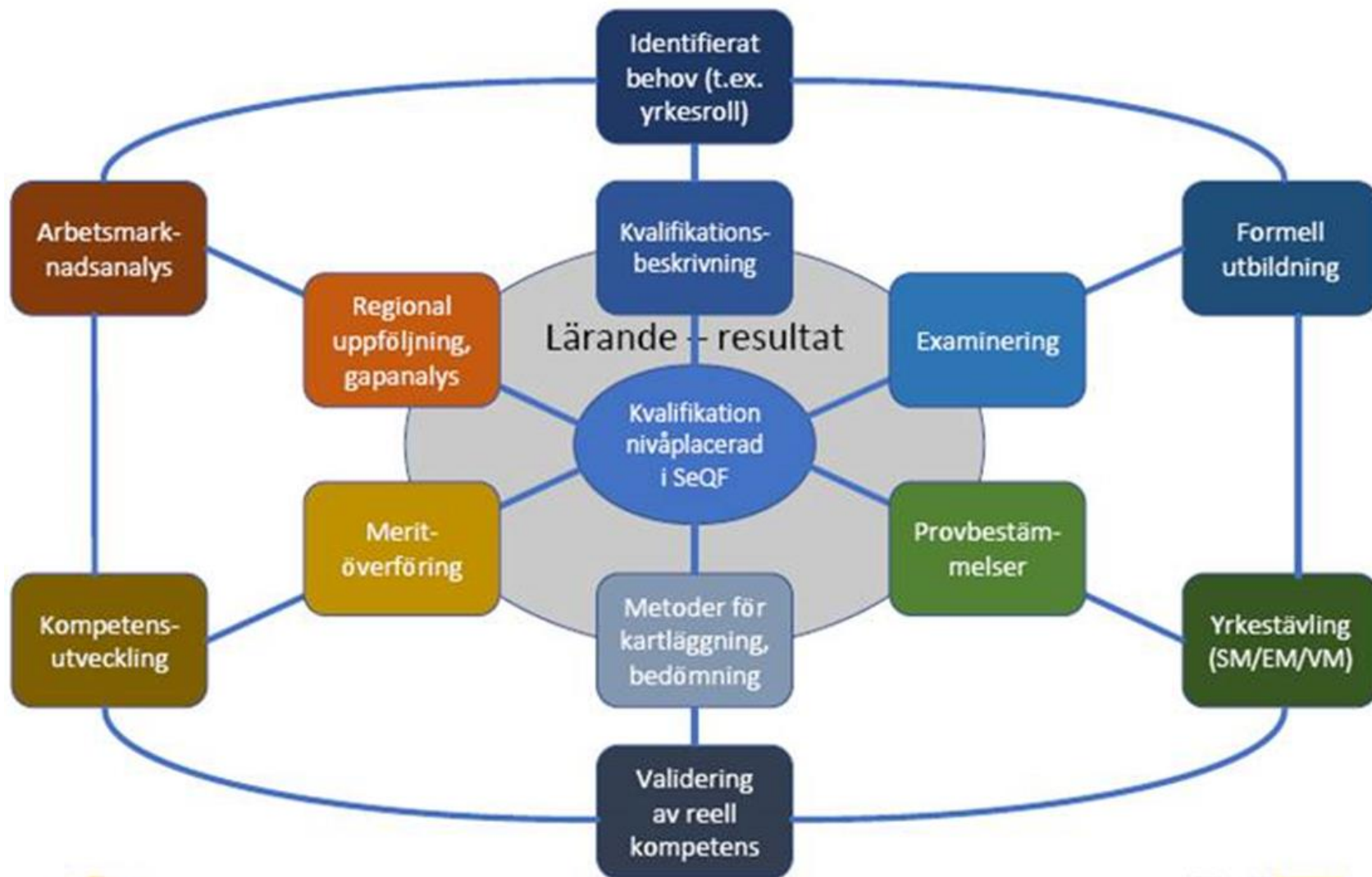
Kompetensbevis

Kompletterande Kurser / Praktik

Utbildning vs Validering

Men utbildning då?

- Självklart är utbildning det bästa alternativet.
- Men det visste ni ju redan

Hur fungerar systemet ?

- Testledare enl IND BAS för att veta grunder, kunna navigera i systemet
- IWS utbildning för att kunna svara på frågor och granska en utförd svets
- Tillhörighet till en IW-skola för att kunna erbjuda komplettering i de moduler där det upptäcks kunskapsluckor.

Exempel fråga

Frågenummer: 53041.1

Föreställ dig att du får ett rotfel i en stumsvets, vilket av följande alternativ skulle du använda dig av för att bli av med detta problem?

- Reparera baksidan när svetsningen är färdig.
- Slipa upp toppsträngen och svetsa om, ingen som ser baksidan
- Det är bara att svetsa över, inget som påverkar slutresultatet
- Slipa upp och svetsa i nytt.

Rätt svar

Om provtagaren svarar...

- Reparera baksidan när svetsningen är färdig.
- Slipa upp toppsträngen och svetsa om, ingen som ser baksidan
- Det är bara att svetsa över, inget som påverkar slutresultatet
- Slipa upp och svetsa i nytt.

så erhålles 1 poäng.

En jämförelse mellan de olika skolformerna.

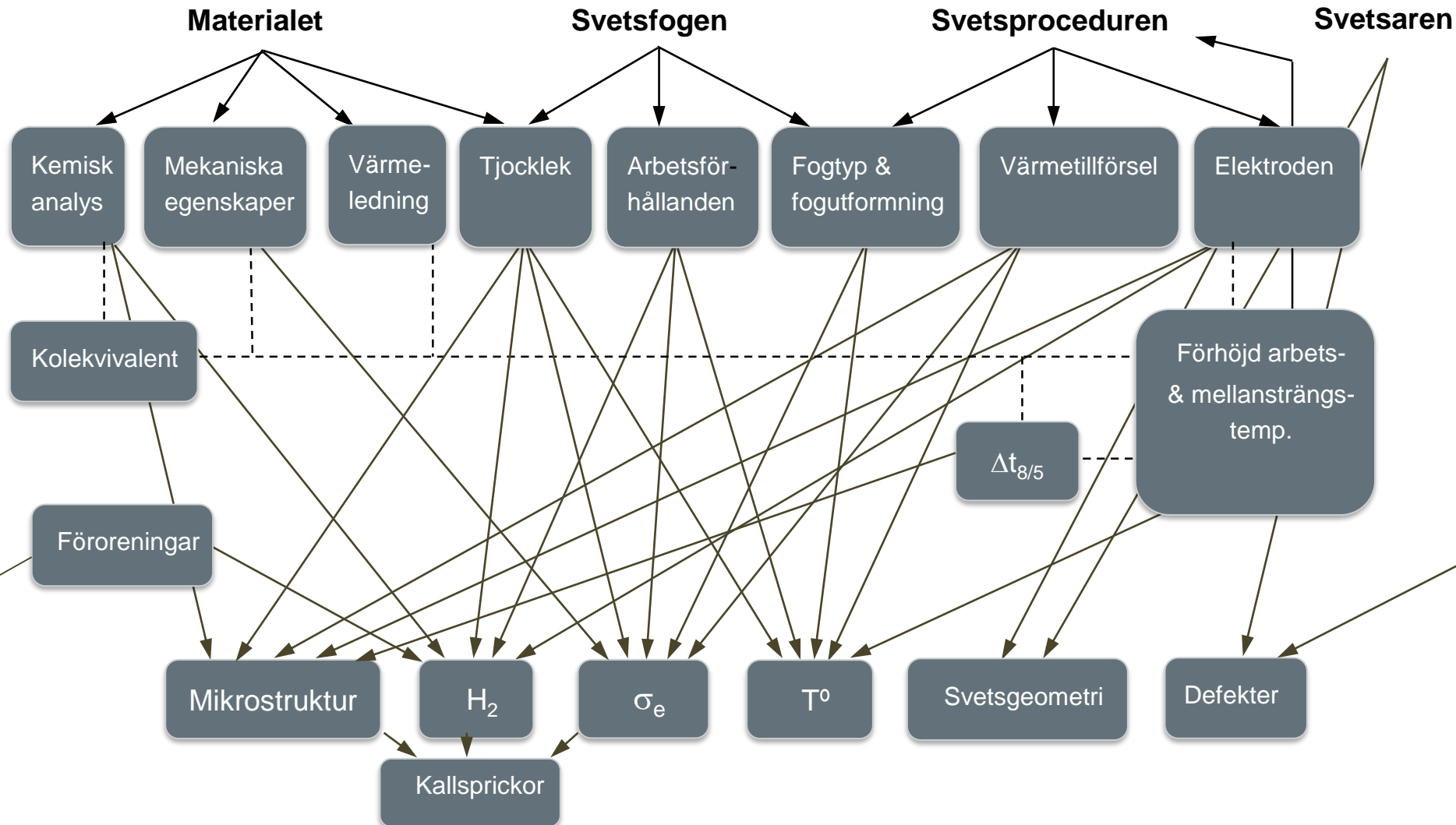
- Ex IW-skolor kontra teknikcollege eller "vanlig" skola
- Var finns de största skillnaderna?
- Varför är det så ?
- Hur kan vi påverka detta ?
- Skolorna som inte är en IW-skola hävdar att det är för dyrt. Vad säger företagen i den regionen? Och vad gynnar detta framtidens svetsande industri?

Nyheter om standarder för svetsning

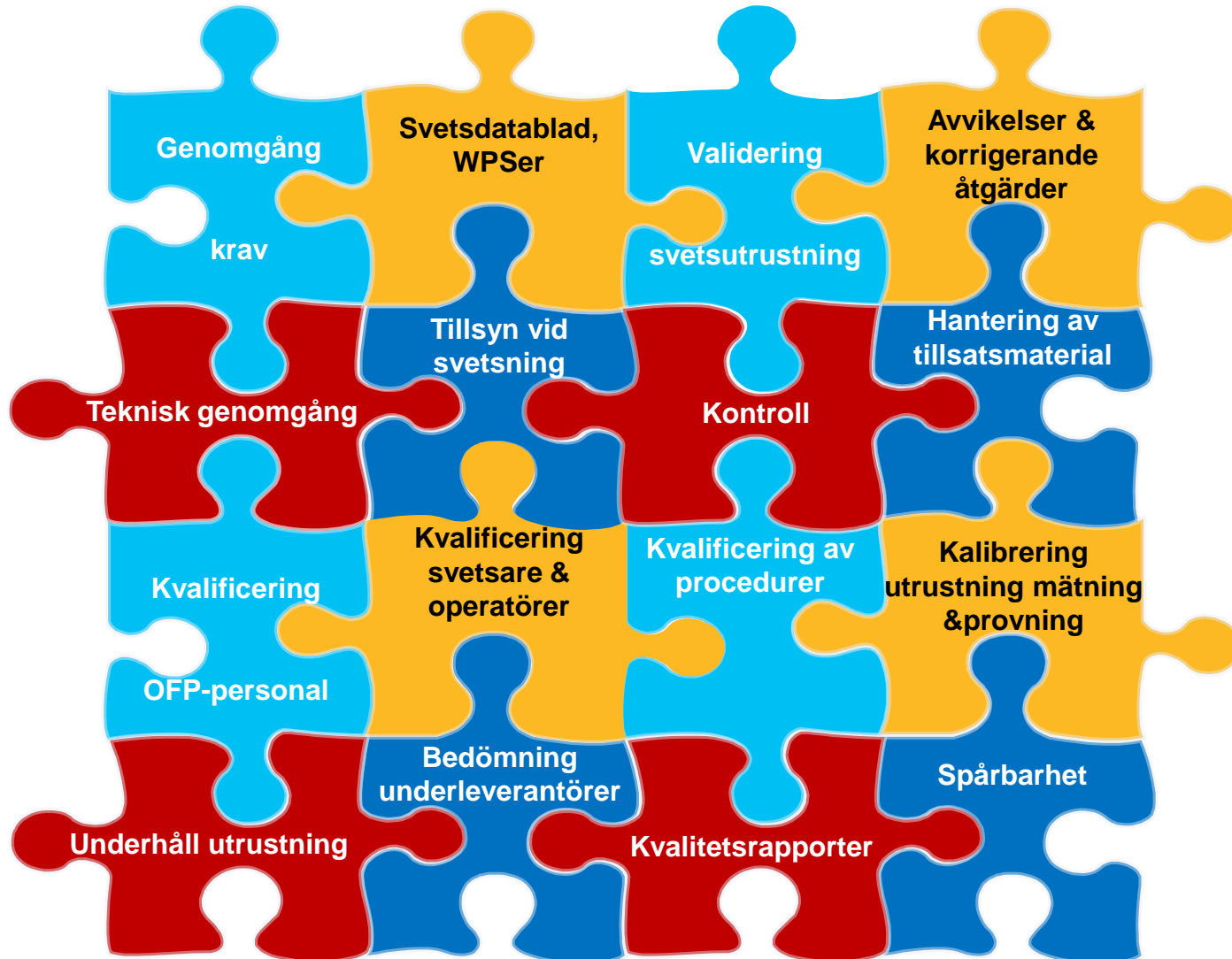
SLM 2020

Mathias Lundin, Svetskommissionen

Enkelt att svetsa?

Kvalitetsarbete är ett pussel

Översikt

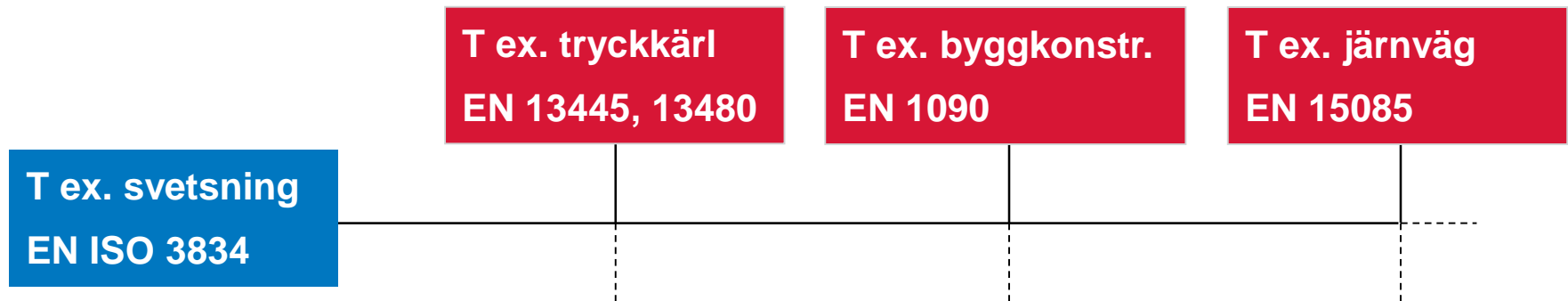
- www.svets.se/oversikt

Kvalificering vid svetsning*	Stål		Koppar		Nickel		Titan och zirkonium		Övriga material	
SS EN ISO 3804										
Drappning av material	SS-EN ISO/TR 15608, 2017, 2019, 2021*		SS-EN ISO 9403-3	SS-EN ISO 9403-6	SS-EN ISO 9403-5					
Svetsprövning	SS-EN ISO 9403-1	SS-EN ISO 9403-2	Gäsvsvetsning		Elektronstråls svetsning		Lasersvetsning			
Svetsadlast (WPS)	SS-EN ISO 15609-1		SS-EN ISO 15409-2	SS-EN ISO 15409-3	SS-EN ISO 15409-4					
Valificering av svetsoperatörer	SS-EN ISO 15607, 3600, 3601, 3602, 3603		Gjutjärn		Titan och zirkonium		Koppar			
	SS-EN ISO 15624-1	SS-EN ISO 15624-2 och -4	SS-EN ISO 15424-3	SS-EN ISO 15424-5	SS-EN ISO 15424-6					
Prövning av svetsar	SS-EN ISO 15620		Påsvetsning		Tub till sublimera		Svetsövergång			
OFF-personal	SS-EN ISO 9472		SS-EN ISO 15424-7	SS-EN ISO 15424-8	SS-EN ISO 15424-11					
Tillämpningsområde	SS-EN ISO 15621		Kompositmaterial		Laser		Elektronstråle		Gjutjärn	
Kontroll under svetsning	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15015 (ISO 11297-1)	SS-EN ISO 15015 (ISO 11297-1)	SS-EN ISO 15017 (ISO 11297-1)	SS-EN ISO 15017 (ISO 11297-1)	SS-EN ISO 15017 (ISO 11297-1)	SS-EN ISO 15017 (ISO 11297-1)		
* mätning av svetsparametrar	SS-EN ISO 1320-2 och -3 (ISO/TR 9471-2 och -3)	SS-EN ISO 1001-4 (ISO/TR 15271-4)	Mjukt, hårt och stål		Produkt		Tillverkningsfärd			
* rekommendationer för svetsning	SS-EN ISO 15607, 15608, 15609, 15610, 15611, 15612, 15613		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
* (jämlikhet av material för användning kallprövning)	SS-EN ISO 15607, 15608, 15609, 15610, 15611, 15612, 15613		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
Kontroll efter svetsning	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
* OFP - alternativa regler	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
* spräng/visuell kontroll	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
* radiografiering	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
* ultraljudsprövning	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
* magnepulverprövning	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
* makro- och mikroskop	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
* penetrationsprövning (generell)	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
Värmebehandling efter svetsning	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
Kallbearbetning/valdning	SS-EN ISO 13866		SS-EN ISO 15020-1 och -5	SS-EN ISO 30880-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 30871-1 och -2	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879	SS-EN ISO 14879
Kvalificering av svetsoperatörer	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Valificering av svetsoperatörer	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Valificering av svetsoperatörer	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Färdigställning	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Svetsförband	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Diagnostik och felreparering	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Bevakningsprogram	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Tryckbärande komponenter	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Smältsvetsning/trycksvetsning	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Termisk stresser	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616
Bevakningsprogram	SS-EN ISO 15607	SS-EN ISO 15608	SS-EN ISO 15609	SS-EN ISO 15610	SS-EN ISO 15611	SS-EN ISO 15612	SS-EN ISO 15613	SS-EN ISO 15614	SS-EN ISO 15615	SS-EN ISO 15616

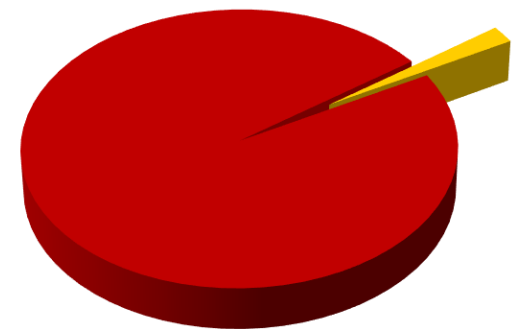
* Referenser i blå med denna färg är direkt kopplade till SS-EN ISO 3804
 * ISO-referenser som parametrar är i blå färg fall ständigt med eller bygger på motsvarande SS-EN

Ett system för all svetsning!

- ISO 3834 täcker svetsning av vilken produkt som helst "till 98 %"
- Rest 2 % - från produktstandarder
  - nivåer (acceptanskrav, teknisk kunskap ...),
  - kontrollomfattning (OFP),
  - procedurkvalificeringsmetoder
  - tilläggskrav vid kvalificering

■ ISO 3834 ■ EN 1090

Exempel nya utgåvor svetsstandarder

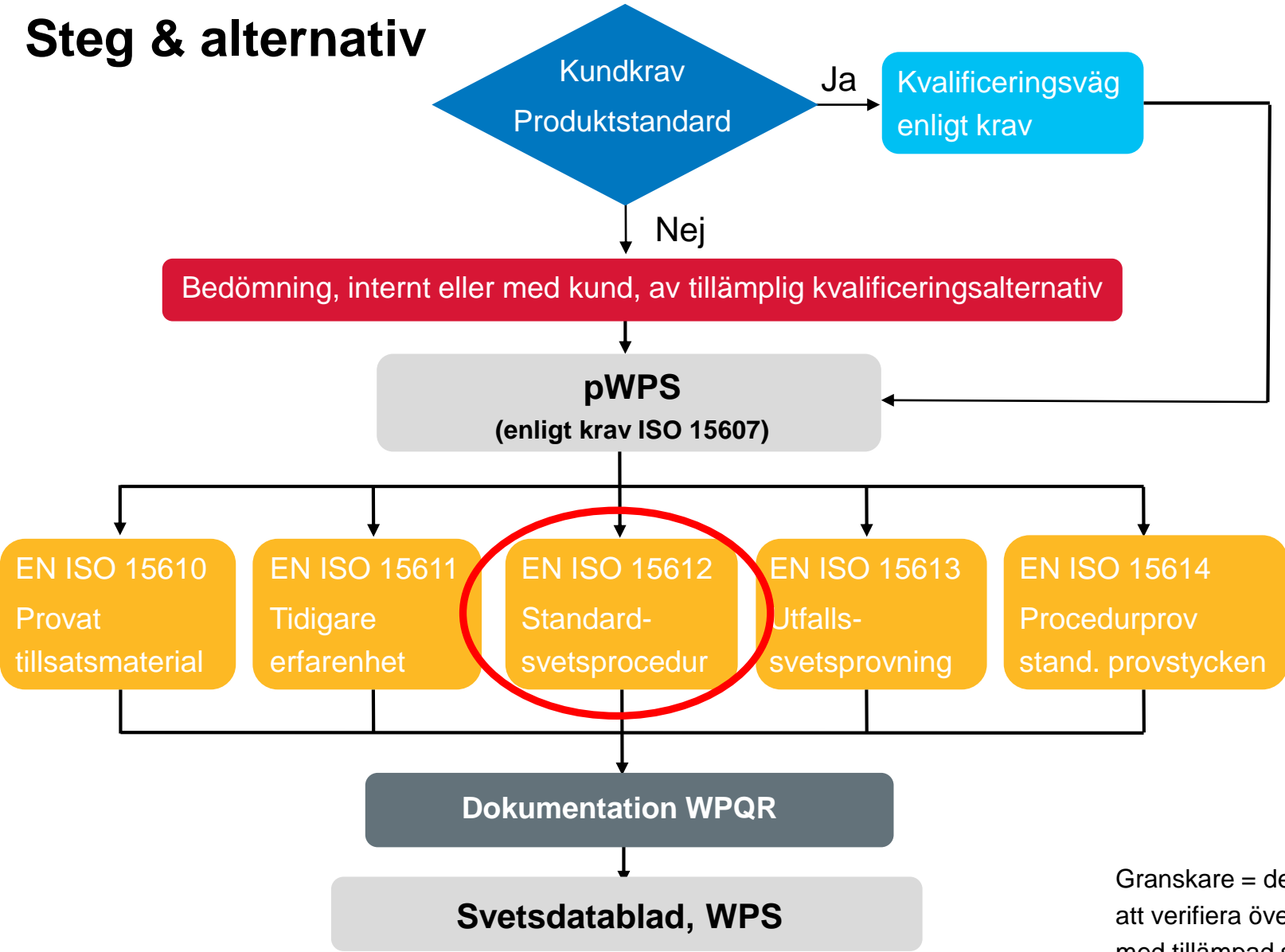
- SS-EN ISO 15614-7:2019 Svetsprocedurkontroll - Påsvetsning
- SS-EN ISO 9090:2019 Gastäthet hos utrustning för gassvetsning
- SS-EN ISO 13919-1:2019 Elektronstråle- och laser – Kvalitetsnivåer
- SS-EN ISO 6947:2019 Svetsning och besläktade förfaranden - Svetslägen
- SS-EN ISO 15607:2019 Svetsprocedurer - Allmänna regler
- SS-EN ISO 15609-1:2019 Svetsdatablad - Bågsvetsning
- SS-EN ISO 15609-2:2019 Svetsdatablad - Gassvetsning
- SS-EN ISO 3821:2019 Gassvetsning - Gummislangar
- SS-EN ISO 15614-1:2017/A1:2019 Tillägg - Svetsprocedurkontroll - stål och nickel
- SS-EN ISO 15620:2019 Friktionssvetsning av metalliska material
- SS-EN ISO 2553:2019 Svetsbeteckningar på ritningar
- SS-EN ISO 14731:2019 Tillsyn vid svetsning - Uppgifter och ansvar
- SIS-ISO/TR 18491:2019 Riktlinjer för mätning av svetsenergier

Se Standardspalten

Urval pågående (tot ca 100 st)

- ISO/DTR 25901-1 till -8 "Terminologi" (Allmänt, hälsa, metoder, bågsv..)
- prEN ISO 15618-1 "Svetsarprovning svetsdykare våt övertryck"
- prEN ISO 17660-1 & -2 "Svetsning av armeringsjärn"
- ISO/WD 17779 "Procedurkontroll hårdlödning" (ersätta SS-EN 13134)
- ISO/WD 13585 "Lödarprovning" (revision)
- prEN ISO 9606 "Svetsarprovning" (revision, en del för alla material)
- prEN ISO 2560 "Belagda elektroder för MMA av olegerat o finkornstål"
- prEN ISO 4063 "Sifferbeteckningar för svets- och lödmetoder"

Steg & alternativ

Granskare = den som utsetts att verifiera överensstämmelse med tilläpbad standard 27

Ny utgåva EN ISO 15612:2018

- Nytt – ”Standardsvetsdatablad”, SWPS
- EN ISO 15607 krav tillverkaren ta fram pWPS ...
- ... som ska kvalificeras genom:
  - provat tillsatsmaterial
  - tidigare erfarenhet
  - **standardsvetsprocedur**
  - procedurprov (= svetsning efter pWPS => verifierande provning => protokoll WPQR)
- Svetsdatablad WPS ska vara snävare än WPQR, annars dålig styrning!!!
- Krav: ISO 3834 + tillsyn vid svetsning ISO 14731*

* för företag som saknar tillsyn kan en svetsare kvalificeras mot SWPSen

Tillämpliga grundmaterial ISO 15612

Tillämpliga grundmaterial	Giltighetsområde
1.1, 1.2, 1.3	1.1, 1.2, 1.3
1.1, 1.2, 1.3	11.1
11.1	11.1
8.1	8.1
21	21
22.1, 22.2	22.1, 22.2

grupper ISO/TR 15608

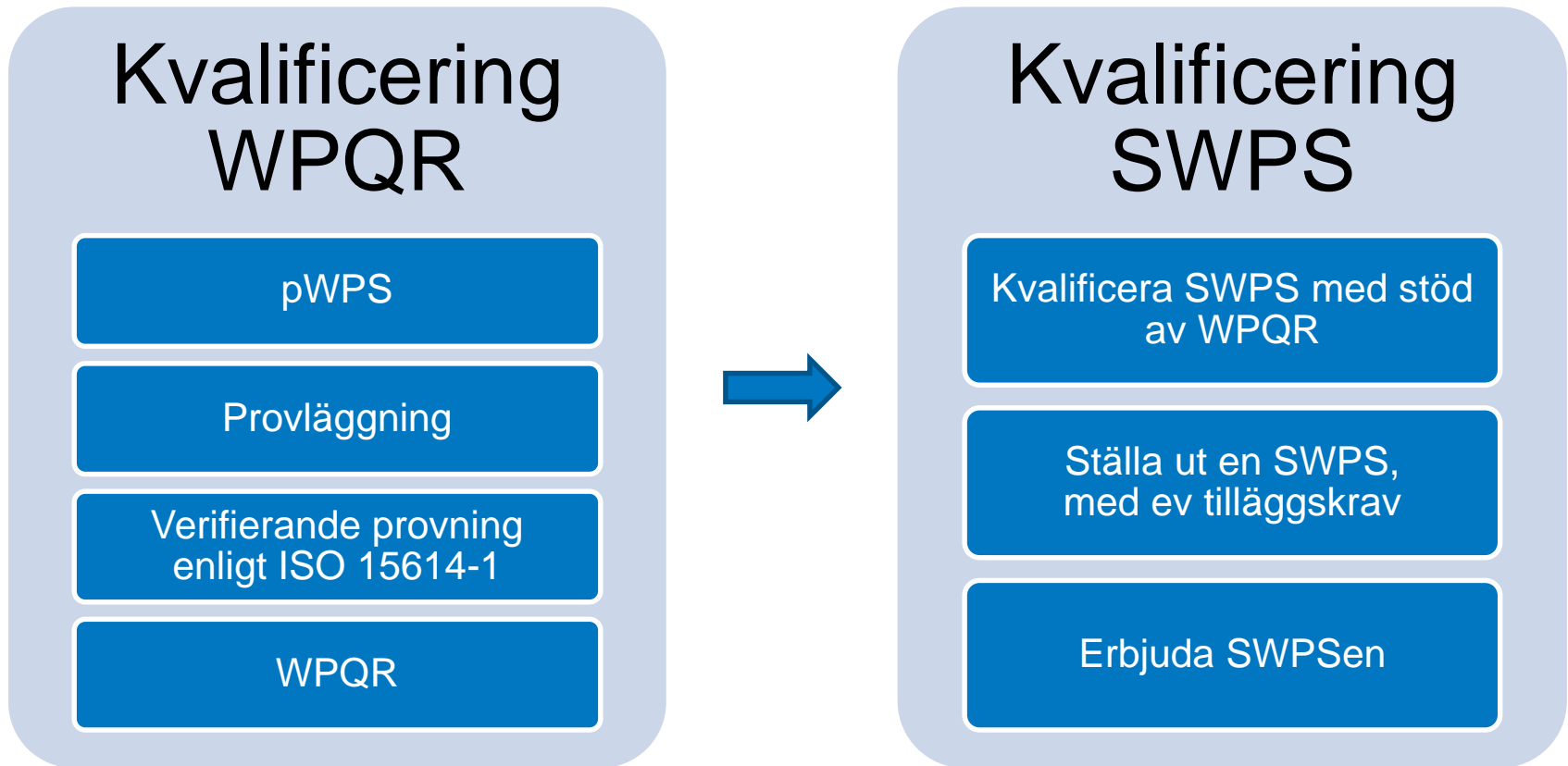
1.2 t.ex. S355J2

1.3 t.ex. S460N

8.1 t.ex. 304, 1.4301

Materialtjocklek max 50 mm

Organisationen

WPS = Svetsdatablad

Användaren

Tillämpa SWPS

1. ta fram en pWPS

2. granska pWPS mot SWPS

Metod 1

ISO 15612:2018 avsnitt 5.2.2

3. överföra företagsnamn till och signera SWPS för att använda i produktion

Metod 2

ISO 15612:2018 avsnitt 5.2.3

3. skriva på WPS för att använda i produktion

Tack för uppmärksamheten!

Frågor?

*"Standard ersätter inte utbildning, sunda
bedömningar och god teknisk praxis"*

- Mathias.Lundin@svets.se